

Fjernvarmekonsesjoner

- papirtigre eller faktiske utbyggingsmuligheter

Jørgen Kocbach Bølling
Seksjon for energikonsesjon
Norges vassdrags- og energidirektorat

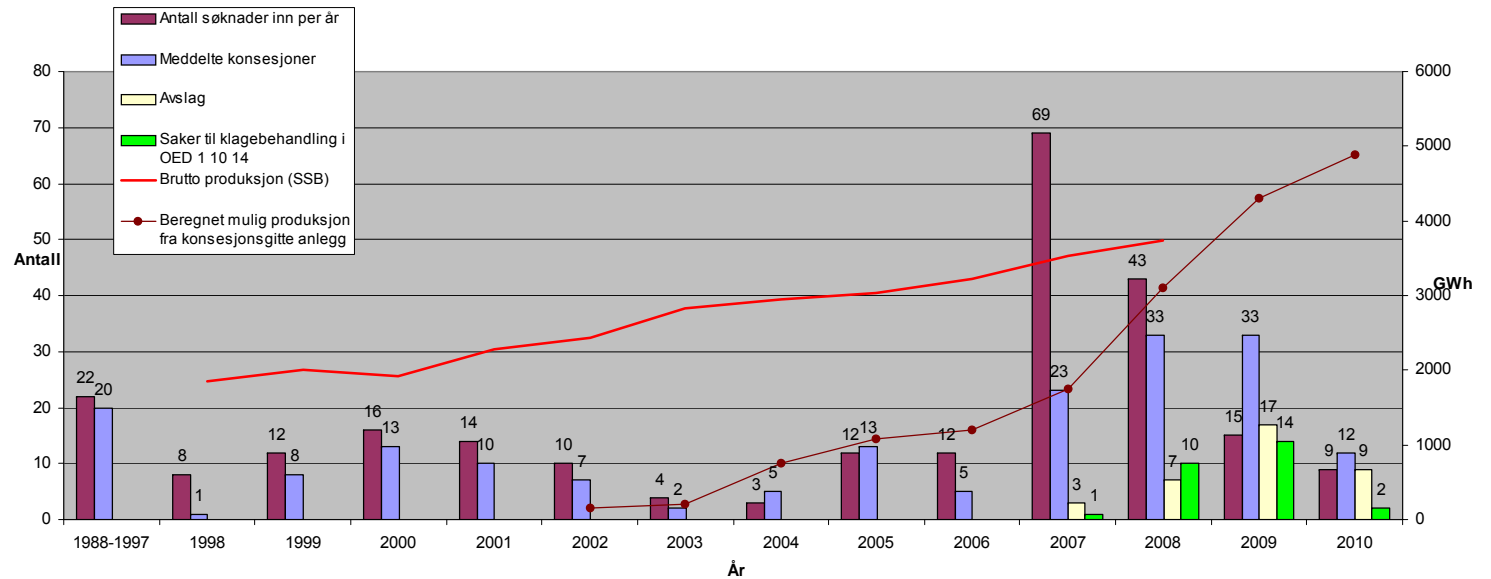
Status i konsesjonsvedtak

- NVE har i 2009 og hittil i 2010 fattet 71 vedtak
 - 45 meddelte konsesjoner for ny fjernvarme
 - 26 avslag

- 14 saker oversendt OED for klagebehandling
 - 12 saker i 2009, 2 saker så langt i 2010

- Kun 9 nye søknader kommet inn så langt i 2010
- 10 søknader til behandling – en konkurranse
 - + noen saker stilt i bero

Status fjernvarme 1988 - 2010

Ny tid – nye oppgaver

- Færre søknader om fjernvarme, men nye utfordringer
- Mange konsesjonsgitte anlegg skal bygges i løpet av 2-8 år. Dette gir nye oppgaver for NVE:
 - Tilsyn
 - Kontroll og oppfølging av fjernvarmeutbygging.
 - Oppfølging av vilkår
- Øke NVEs kunnskap om norsk fjernvarmeutbygging
 - Hva er de reelle kostnadene ved fjernvarmeutbygging?
 - Hvor fort bygges fjernvarmen ut?
 - Ny kunnskap legges til grunn for NVEs vurdering av nye søknader og søknader om utvidelse
- Endringer i plan- og bygningsloven
 - Endret tilknytningsplikt
 - Konsesjon erstatter byggesaksbehandling
- Nye politiske rammer som vil påvirke norsk fjernvarme er under etablering: I hvilken grad skal norske utslipp av CO2 reduseres og hvilke krav vil Fornybardirektiv sette til Norge?
- Ny veileder forventes å være ferdigstillet primo 2011

Tilsyn på fjernvarmeanlegg

- 3 tilsyn i 2009
- 8 tilsyn i 2010, 5 er gjennomførte så langt

- Tilsynsunderlag
 - meddelte konsesjoner
 - vilkår i meddelte konsesjoner og
 - energilovsforskriftens krav til drift og vedlikehold

- Hittil har NVE fokusert tilsynet på selskapene med størst varmesalg

- Erfaring:
 - Inntrykk av god drift. Pga manglende dokumentasjon på vedlikeholdsplaner og driftsrutiner kan driften oppfattes som noe personavhengig.
 - Totalt 13 avvik, 14 anmerkninger
 - 6 revisjoner av gjeldende konsesjoner så langt i 2010

Overtredelsesgebyr

- NVE har høsten 2010 gitt 3 overtredelsesgebyr
- Begrunnelse:
 - Bygging av fjernvarmeanlegg utenfor konsesjonsområdet
 - Bygging av kjeleteknisk installasjon ut over det konsesjonsgitte
 - Bygging av varmesentral på annen lokalisering enn det som er spesifisert i konsesjonen

Tilknytningsplikt i ny planlov

§ 27-5 Fjernvarmeanlegg: *Hvis et byggverk skal oppføres innenfor et konsesjonsområde for fjernvarme, og tilknytningsplikt for tiltaket er bestemt i plan, skal byggverket knyttes til fjernvarmeanlegget. Kommunen kan gjøre helt eller delvis unntak fra tilknytningsplikten der det dokumenteres at bruk av alternative løsninger for tiltaket vil være miljømessig bedre enn tilknytning*

- Tilknytningsplikt forutsetter konsesjon
- Kommunene kan vedta tilknytningsplikt i ny reguleringsplan for et utbyggingsområde. Tilknytningsplikten kan ikke lenger gis i generell vedtekt for hele konsesjonsområdet
- Unntak kan bare gis om byggeier dokumenterer at han har en mer miljøvennlig løsning: Eksempeler er ved bruk av utelukkende fornybare varmekilder eller der bygningen har et ubetydelig varmebehov

Tilknytningsplikt og nye konsesjoner

- Kommunen kan ikke lenger gi unntak for bygg som det er ulønnsomt å forsyn – eksempelvis bygg som ligger langt fra etablert rørsystem
 - Skjerper kravet til sammenheng mellom yttergrense, hovedrørnett og planlagt fremdrift
 - Skjerper kravet til kunnskap om kundegrunnlag
 - Kan medføre økonomiske ulemper både for byggeiere og fjernvarmekonsesjonær
 - Fjernvarmekonsesjonær kan måtte betale for varmforsyning fra midlertidige sentral

Konsesjon erstatter byggetillatelse

- I ny plan- og bygningslov er fjernvarme unntatt fra søknadsplikt og andre prosessregler tidligere håndtert gjennom kommunenes byggesaksbehandling
- Dette medfører en mer omfattende konsesjonsbehandling
 - Konsesjonsbehandling av nye eller utvidete varmesentraler vil kreve dokumentasjon og rutiner som sikrer ivaretagelse av hensyn tidligere ivaretatt gjennom byggetillatelse
 - NVE må kreve byggetegninger mv. og må sikre at innspill fra naboer kommer inn og blir vurdert.
 - Folkemøter kan være aktuelt
- Eventuelle bygg/rom som ikke er en nødvendig del av varmesentralen skal kommunen behandle gjennom byggesøknad

Nye vilkår i fjernvarmekonsesjoner

- Fornybarandel
 - Konsesjonær skal, når NVE krever det, dokumentere fornybarandelen i fjernvarmeproduksjonen. Ved lav fornybarandel kan NVE, etter en konkret vurdering, pålegge tiltakshaver tiltak som øker fornybarandelen i fjernvarmeanlegget.
- Teknisk/økonomisk rapporteringsplikt
 - Konsesjonær skal, når NVE krever det, legge frem de opplysninger om tekniske og økonomiske forhold som NVE vurderer som relevant vedrørende bygging og drift av fjernvarmeanlegget.

Fjernkjøling og konsesjonsbehandling

- Det er hjemmelsgrunnlag for konsesjonsplikt på fjernkjøleanlegg
- NVE har vurdert behovet for å konsesjonsbehandle fjernkjøleanlegg
- Forenklet kartlegging av omfang og fjernvarmebransjens forventninger om fremtidig utbygging av denne typen anlegg
- NVE forventer ikke at det vil komme mange rene fjernkjøleanlegg over 10 MW
- NVE fortsetter dagens konsesjonspraksis for anlegg som planlegges for å kunne levere både fjernvarme og fjernkjøling
 - Fjernkjøling vurderes og omtales verbalt i NVEs vurdering av anlegget uten at kostnader og inntekter legges til grunn for NVEs vurdering av prosjektenes samfunnsøkonomiske lønnsomhet
- NVEs vurdering er lagt frem for Olje- og energidepartementet

Fjernvarme og fornybardirektivet

Fornybarbrøken

El fra fornybare kilder + varme fra fornybare + direkte bruk av fornybar energi

Brutto energibruk

- Fornybardirektivet vil pålegge Norge en økt fornybarandel. Andel fastsettes i 2011
- Direktivet er ett av flere energivirkemidler for EU
- All energiproduksjon for bruk i Norge er med i nevner

Hvorfor fokus på fornybar energi innen fjernvarme?

- Endringer i varmeproduksjonen innen fjernvarme kan påvirke norsk fornybarandel
- Mest mulig fornybar produksjon innen FV er ikke det eneste målet:
 - Andre forhold innen FV enn endret fornybarproduksjon påvirker norsk fornybarandel
 - Virkning på norsk fornybarandel er bare ett av flere kriterier for ønskede energiløsninger innen FV

Fornybarbegrepet

- *Fornybarandel* i direktivets forstand kan ikke anslås innen et FV-selskap isolert bl.a. fordi forbruket ikke skjer innen selskapet
- Fornybar produksjon i prosent av total produksjon inne et FV-selskap sier bare noe om effekt på norsk fornybarandel
 - Endring i totalproduksjonen, i spillvarmebruk og i energitap kan ha like store virkninger på norsk andel

Flere energipolitiske mål for FV

1. Reduserte CO₂-utslipp i Norge
2. Økt norsk fornybarandel
3. Redusert bruk av el innen oppvarming
4. Redusert energiforbruk
5. Bedre utnyttning av spillvarme
6. Utnytte energi fra avfallsforbrenning
7. Redusert fossilandel i avfall og norsk CO₂ fra avfall
8. Avlaste effektproblemer innen kraftforsyningen

Omlegginger vil ofte gi høyere måloppnåelse innen ett mål og lavere innen andre samtidig

Økt bruk av spillvarme i FV

- Varmen er allerede produsert i industri -> leveranse via FV gir økt energiutnyttelse -> brutto energiforbruk (all varme produsert) reduseres -> norsk fornybarandel økes
- Innen FV-selskap: Energiproduksjonen reduseres mens totalleveranse til kundene er uendret
- Erstattes fossil varme: Norsk teller er uendret, norsk nevner er redusert, norsk fornybarandel øker
- Erstattes fornybar varme: Teller og nevner reduseres like mye, norsk fornybarandel reduseres
- Spillvarmeutnytting viktig selv om dette skulle gi redusert norsk fornybarandel

Om el erstatter annen varme i FV

- Varme produsert på fornybar eller fossil kraft gir verken fornybar eller fossil varme. Kraften er produsert og registrert i sine respektive kategorier
- Erstatning av annen varme i FV med el gir uendret brutto energiproduksjon og uendret nevner for Norge
- El som erstatter olje i FV gir uendret fornybar produksjon og uendret teller. Teller og nevner er da uendret og fornybarandelen for Norge er uendret
- El som erstatter fornybar produksjon i FV gir redusert teller. Fornybarandelen for Norge reduseres

Økt energieffektivitet innen FV

- Ved mindre tap i produksjon eller transport kan netto levert varme hos kunder være uendret samtidig som brutto produsert varme reduseres
- Nevneren i fornybarbrøken reduseres og norsk fornybarandel øker

Brutto varmeforbruk fra FV

- Fornybar varmeproduksjon
- + Fossil varme produksjon
- + Elbasert varmeproduksjon
- + Utnyttet spillvarme
(inkludert varmetap)

= Brutto varmeforbruk

Beregning av fornybarandel

- Denne beskrivelsen av virkninger på norsk fornybarandel følger kun av direktivets definisjoner
- *Fornybarandel* bør brukes i direktivets forstand og for landet som helhet
- Ulike brøker innen et FV-selskap kan settes opp, men disse kan ha moderat relevans om en skal vurdere selskapets bidrag til norske energimål
- Økt fornybarandel for Norge er bare ett av flere mål og kanskje ikke det viktigste
- Fokus kun på andel fornybarproduksjon internt kan ha negative konsekvenser på bl.a. effektivitet, CO₂-utslipp og spillvarmebruk

Vurdering av bidrag til måloppnåelse

- Selskapene kan selv beregne sitt bidrag til norsk fornybarandel ved ulike endringer innen produksjonssammensetning og effektivitet
- En kan også anslå hvordan dagens praksis eller planlagte endringer bidrar til samfunnets øvrige mål
- Presentasjon utad og vurdering fra myndighetene forutsetter pålitelig statistikk for det enkelte selskap
- Slik statistikk gir mulighet for benchmarking
- Myndighetene kan eventuelt senere bruke økonomiske virkemidler eller gi direkte krav for å fremme visse mål

Velkommen til Norges energidager 2011

13. – 14. oktober 2011